

Briuselis, 17.12.2021
COM(2021) 965 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Galutinio programos ISA² vertinimo rezultatai

{SWD(2021) 965}

Turinys

1.	Įvadas.....	2
2.	Ko tikėtasi iš programos ISA ² ?	3
3.	Kaip klostėsi situacija vertinimo laikotarpiu?	4
3.1.	Naujos EIF priėmimas	4
3.2.	Politinės aplinkybės	4
3.3.	Vis sudėtingesnė ES reglamentavimo aplinka	5
3.4.	Investicijos į skaitmeninimą	6
4.	Vertinimo išvados.....	6
4.1.	Kokiu mastu pavyko sėkmingai įgyvendinti programą ISA ² ?	7
4.2.	Kaip programa ISA ² padeda keisti piliečių ir įmonių gyvenimą?	9
4.3.	Ar programa ISA ² ir jos tikslai vis dar aktualūs?	10
5.	Išvados ir įgyta patirtis.....	10
5.1.	Sąveikumo svarba įgyvendinant ES politiką	11
5.2.	Pereinant nuo nuoseklaus prie strateginio požiūrio į ES viešojo sektoriaus sąveikumą	12
5.3.	Brandžių ir naudotojams patogių sąveikumo sprendimų plėtojimas ir įgyvendinimas	13
6.	Tolimesni veiksmai	13

1. ĮVADAS

ISA² sprendimu¹ 2016 m. sausio 1 d. pradėta penkerių metų trukmės Europos viešojo administravimo institucijų, įmonių ir piliečių sąveikumo sprendimų ir bendrų struktūrų programa (ISA² programa). Tai viena iš penkių Europos Komisijos programų², orientuota į sąveikumo sprendimus viešajame sektoriuje. Sąveikumas, kaip apibrėžta Europos sąveikumo sistemoje (EIF), nėra techninė sąvoka. Jis veikiau yra susijęs su teisiniais, organizaciniais, semantiniais ir techniniais reikalavimais, kuriais siekiama sudaryti sąlygas teikti integruotas viešąsias paslaugas.

Šioje ataskaitoje pateikiamos galutinio programos ISA² vertinimo išvados ir rekomendacijos³. Pagal ISA² sprendimo 13 straipsnio 3 dalį Komisija privalo atlikti šį vertinimą ir pranešti apie jo rezultatus Europos Parlamentui ir Tarybai iki 2021 m. gruodžio 31 d.

Komisija atliko vertinimą pasitelkusi konsultavimo bendrovės nepriklausomą ekspertų komandą⁴. Vertinimą prižiūrėjo tarpžinybinė iniciatyvinė grupė⁵ ir tai darė glaudžiai derindama veiklą su EIF vertinimu bei būsimos sąveikumo politikos poveikio vertinimu⁶, dėl kurio Komisija planuoja pateikti pasiūlymą Parlamentui ir Tarybai 2022 m. II ketv.

¹ 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2015/2240, kuriuo nustatoma Europos viešojo administravimo institucijų, įmonių ir piliečių sąveikumo sprendimų ir bendrų struktūrų programa (programa ISA²), kaip viešojo sektoriaus modernizavimo priemonė (OL L 318, 2015 12 4, p. 1).

² 1) Bendrijos finansavimas, skirtas telematiniam keitimuisi duomenimis tarp administracijų ([IDA](#)), 1995–1997 m.; 2) antrasis programos IDA etapas ([programa IDA II](#)), 1999–2004 m.; 3) suderintas paneuropinių e. valdžios paslaugų teikimas valstybės valdymo institucijoms, verslo subjektams ir piliečiams ([IDABC](#)), 2005–2009 m.; 4) Europos viešojo administravimo institucijų sąveikumo sprendimai ([ISA](#)), 2010–2015 m.; 5) Europos viešojo administravimo institucijų, įmonių ir piliečių sąveikumo sprendimai ir bendros struktūros ([ISA²](#)), 2016–2020 m.

³ Išsami vertinimo proceso informacija ir rezultatai kartu su patvirtinamaisiais įrodymais Komisijos tarnybų darbiname dokumente: SWD(2021) 965 *final*.

⁴ CEPS (2021): Tyrimas, pagrindžiantis galutinį Europos viešojo administravimo institucijų, įmonių ir piliečių sąveikumo sprendimų vertinimą (ISA²), Europos Komisija. DOI: 10.2799/94683

⁵ Grupės nariai buvo Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktoratas (GD), Gynybos pramonės ir kosmoso GD, Informatikos GD, Ekonomikos ir finansų reikalų GD, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties GD, Energetikos GD, Aplinkos GD, Eurostatas, Finansinio stabilumo, finansinių paslaugų ir kapitalo rinkų sąjungos GD, Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD, Teisingumo ir vartotojų reikalų GD, Mobilumo ir transporto GD, Kaimynystės politikos ir plėtros derių GD, Leidinių biuras, Struktūrinių reformų rėmimo GD, Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD, Sveikatos ir maisto saugos GD, Generalinis sekretoriatas, Mokesčių ir muitų sąjungos GD ir Jungtinis tyrimų centras (JRC).

⁶ Daugiau informacijos apie dabartinę iniciatyvos būseną pateikiama internete https://ec.europa.eu/isa2/shaping-future-interoperability-policy_en

2. KO TIKĖTASI IŠ PROGRAMOS ISA²?

Programa ISA² buvo siekiama šių keturių tikslų (ISA² sprendimo 1 straipsnio 1 dalis¹):

- (a) suformuoti, išlaikyti ir skatinti **holistinį požiūrį į sąveikumą ES**;
- (b) sudaryti palankesnes sąlygas **veiksmingam ir efektyviam elektroniniam tarpvalstybiniam ar tarpsektoriniam bendravimui** siekiant prisidėti kuriant **veiksmingesnes, paprastesnes ir naudotojams patogias e. administravimo paslaugas, teikiamas nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenų viešojo administravimo institucijų**;
- (c) nustatyti, kurti ir naudoti **sąveikumo sprendimus, kuriais būtų remiamas ES politikos ir veiklos įgyvendinimas**;
- (d) sudaryti palankesnes sąlygas Europos viešojo administravimo institucijoms **pakartotinai naudoti sąveikumo sprendimus**.

Siekiant šių tikslų, programa buvo grindžiama ankstesnės programos ISA laimėjimais⁷. Joje taip pat pabrėžtas sklandus pritaikymas platesnėje politinėje skaitmeninimo sistemoje, visų pirma susijusioje su ES viešojo administravimo institucijų sąveikumu. ISA² sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad programa ISA² užtikrinama bendra sąveikumo koncepcija, naudojantis Europos sąveikumo sistema (EIF) ir jos įgyvendinimu valstybių narių administravimo institucijose.

Kitos politinės iniciatyvos, kurias turėjo padėti įgyvendinti programa ISA², apima 2016–2020 m. e. valdžios veiksmų planą⁸, taip pat keletą su konkrečiais sektoriais susijusių sąveikumo iniciatyvų (pvz., teisingumo ir vidaus reikalų, sveikatos, Europos fondų srityje)⁹.

Programa ISA², kurios biudžetas sudarė 130,9 mln. EUR, buvo įgyvendinama 2016 m. sausio 1 d.–2020 m. gruodžio 31 d. Tam tikra veikla tebevykdoma. Pagal ją buvo finansuojami veiksmai, kasmet nustatomi metinėje tęstinėje darbo programoje. Programoje ISA² galėjo dalyvauti ES valstybės narės, kitos Europos ekonominės

⁷ Sprendimo (ES) 2015/2240 1 straipsnio 3 dalis.

⁸ 2016 m. balandžio 19 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2016–2020 m. ES e. valdžios veiksmų planas. Valdžios skaitmeninių permainų spartinimas“, COM(2016) 0179 *final*.

⁹ Žr. Sprendimo (ES) 2015/2240 4–19 konstatuojamąsias dalis.

erdvės narės ir šalys kandidatės. Be 28 ES valstybių narių (27 valstybės narės 2020 m.), programoje dalyvavo kitos keturios šalys¹⁰.

3. KAIP KLOSTĖSI SITUACIJA VERTINIMO LAIKOTARPIU?

Vertinimo laikotarpiu skaitmeninimas ir, konkrečiau, sąveikumas tapo dar svarbesni visuose visuomenės sluoksniuose. Todėl tai yra nuolatinis Europos Komisijos prioritetas.

3.1. Naujos EIF priėmimas

Kaip suplanuota Komunikate dėl Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos¹¹ ir 2016–2020 m. e. valdžios veiksmų plane, 2017 m. EIF buvo atnaujinta ir praplėsta. Nauja EIF buvo aprašyta komunikate¹², prie kurio buvo pridėtas sąveikumo veiksmų planas. Nauja Europos sąveikumo sistema tapo nauju programos ISA² politiniu pagrindu, kuris dera su programos tikslais. 2020 m. vasario mėn. Komisija savo komunikate „[Europos duomenų strategija](#)“¹³ paskelbė pristatysianti tvirtesnę EIF.

3.2. Politinės aplinkybės

Vertinimo laikotarpiu valstybių narių politinė parama nuolat didėjo. Kartu su [Talino deklaracija dėl e. valdžios](#)¹⁴ už e. valdžios politiką visoje ES atsakingi ministrai aiškiai išdėstė savo įsipareigojimą laikytis kelių principų, įskaitant „standartizuotojo sąveikumo“ principą. Šis įsipareigojimas neseniai buvo peržiūrėtas [Berlyno deklaracijoje dėl skaitmeninės visuomenės ir vertybėmis grindžiamos skaitmeninės valdžios](#)¹⁵, kurioje nustatytas poreikis į skaitmeninę viešojo sektoriaus

¹⁰ Islandija, Norvegija (nuo 2016 m.), Juodkalnija (nuo 2018 m.) ir Šiaurės Makedonija (2020 m.). Programa taip pat buvo skatinamas bendradarbiavimas su kitomis ES nepriklausančiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis bei institucijomis. 2018 m. pasirašyti bendradarbiavimo susitarimai su Urugvajumi ir Ukraina.

¹¹ 2015 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija“, COM(2015) 192 *final*.

¹² 2017 m. kovo 23 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos sąveikumo sistema. Įgyvendinimo strategija“, COM(2017) 134 *final*.

¹³ 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos duomenų strategija“, COM(2020) 66 *final*.

¹⁴ Talino deklaracija dėl e. valdžios, priimta 2017 m. spalio 6 d. ministrų susitikime pirmininkaujant Estijai.

¹⁵ Berlyno deklaracija dėl skaitmeninės visuomenės ir vertybėmis grindžiamos skaitmeninės valdžios, priimta 2020 m. gruodžio 8 d. ministrų susitikime pirmininkaujant Vokietijai.

pertvarką laikytis vertybėmis pagrįsto požiūrio, apimančio skaitmeninį suverenumą ir sąveikumą.

2020 m. vasario mėn. Komisija, atsižvelgdama į plataus užmojo tikslą „prie skaitmeninio amžiaus prisitaikiusi Europa“, priėmė komunikatą [„Europos skaitmeninės ateities formavimas“](#)¹⁶. Jame išdėstyti pagrindiniai „**sustiprintos ES vyriausybių sąveikumo strategijos**“, kuria siekiama pagerinti viešojo sektoriaus paslaugų ir duomenų srautų koordinavimą ir bendrus standartus, plėtojimo veiksmai.

3.3. Vis sudėtingesnė ES reglamentavimo aplinka

ISA² sprendime pateikta nuoroda į įvairią su konkrečiais sektoriais susijusią ir horizontaliąją ES sąveikumo veiklą ES lygmeniu. Nuo programos pradžios patvirtintos papildomos pagrindinės ES iniciatyvos:

- 2016 m. įsigaliojo **Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas**¹⁷ ir **Interneto svetainių prieinamumo direktyva**¹⁸.
- 2018 m. įsigaliojo **Reglamentas dėl bendrųjų skaitmeninių vartų**¹⁹, taip pat Reglamentas dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo²⁰.
- 2019 m. įsigaliojo **ES kibernetinio saugumo aktas**²¹ ir **kiti susiję teisės aktai**, taip pat **Atvirųjų duomenų direktyva**²².

¹⁶ 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos skaitmeninės ateities formavimas“, COM(2020) 67 *final*.

¹⁷ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

¹⁸ 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo (OL L 327, 2016 12 2, p. 1).

¹⁹ 2018 m. spalio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1724, kuriuo sukuriami bendrieji skaitmeniniai vartai, skirti suteikti prieigą prie informacijos, procedūrų ir pagalbos bei problemų sprendimo paslaugų, ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012 (OL L 295, 2018 11 21, p. 1).

²⁰ 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1807 dėl laisvo ne asmens duomenų judėjimo Europos Sąjungoje pagrindų (OL L 303, 2018 11 28, p. 59).

²¹ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/881 dėl ENISA (Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros) ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 526/2013 (OL L 151, 2019 6 7, p. 15).

²² 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1024 dėl atvirųjų duomenų ir viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo (OL L 172, 2019 6 26, p. 56).

- 2020 m. Komisija pasiūlė **Skaitmeninių paslaugų aktą**²³, **Duomenų valdymo aktą**²⁴ ir, reaguodama į COVID-19 krizę, – sąveikumo iniciatyvas, susijusias su **e. sveikata**²⁵.

3.4. Investicijos į skaitmeninimą

ES viešojo administravimo institucijos daug investuoja į savo paslaugų skaitmeninimą ir tarnybinius kanalus. Per COVID-19 krizę paaiškėjo, kad skaitmeniniai sprendimai yra kaip niekad svarbūs. Be programos ISA², vertinimo laikotarpiu šias skaitmeninimo paskatas sustiprino kitos toliau išvardytos ES programos.

- 2017–2020 m. įgyvendinta [struktūrinių reformų rėmimo programa](#)²⁶, po jos – 2021–2027 m. techninės paramos priemonė²⁷.
- Skaitmeninimas buvo finansuojamas programos „[Horizontas 2020](#)“²⁸ (skirta moksliniams tyrimams ir inovacijoms), [Europos socialinio fondo](#)²⁹ ir [Europos regioninės plėtros fondo](#)³⁰ lėšomis. **Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė**³¹ bus kitas svarbus finansavimo ateityje šaltinis, nes 20 proc. jos biudžeto bus skirta skaitmeninėms išlaidoms.

4. VERTINIMO IŠVADOS

Programos ISA² vertinimas buvo grindžiamas kiekybiniais ir kokybiniais duomenimis, surinktais naudojant įvairius metodus. Tai apėmė dokumentų tyrimus, viešas

²³ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas), kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB, COM(2020) 825 *final*, 2020 12 15.

²⁴ 2020 m. lapkričio 25 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos duomenų valdymo (Duomenų valdymo akto), COM(2020) 767 *final*.

²⁵ https://ec.europa.eu/health/ehealth/covid-19_en.

²⁶ 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/825 dėl 2017–2020 m. struktūrinių reformų rėmimo programos sudarymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 1305/2013 (OL L 129, 2017 5 19, p. 1).

²⁷ 2021 m. vasario 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/240, kuriuo nustatoma techninės paramos priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 1).

²⁸ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1291/2013, kuriuo sukuriamas bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Horizontas 2020“ (2014–2020 m.) ir panaikinamas Sprendimas Nr. 1982/2006/EB (Tekstas svarbus EEE) (OL L 347, 2013 12 20, p. 104).

²⁹ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1304/2013 dėl Europos socialinio fondo, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1081/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 470).

³⁰ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1301/2013 dėl Europos regioninės plėtros fondo ir dėl konkrečių su investicijų į ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą tikslu susijusių nuostatų, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 1080/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 289).

³¹ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

konsultacijas, tikslines apklausas internetu, išsamius pokalbius ir du praktinius seminarus, kuriuose dalyvavo suinteresuotieji subjektai. Konsultacijų veikla sudarė sąlygas įtraukti įvairius programos ISA² suinteresuotuosius subjektus, pradedant ES valstybių narių ir Komisijos tarnybų atstovais, baigiant piliečiais ir standartizacijos įstaigomis.

Siekiant geriau rinkti duomenis, iš 54 veiksmų – suskirstytų į 9 rinkinius – buvo atrinktas 21 veiksmas, finansuojamas pagal programą ISA². Atrankai buvo naudojami trys iš anksto nustatyti kriterijai, siekiant užtikrinti, kad atrinkti veiksmai iš esmės atspindėtų programą. Bendras duomenų rinkimas taip pat buvo papildytas ekspertiniu programos vertinimu, kurį atliko penki techniniai sąveikumo srities ekspertai.

Vertinimas atliktas remiantis šiais septyniais pagrindiniais kriterijais³²: aktualumas, veiksmingumas, efektyvumas, nuoseklumas, ES pridėtinė vertė, naudingumas ir tvarumas.

4.1. Koku mastu pavyko sėkmingai įgyvendinti programą ISA²?

Iš vertinimo, pagrįsto duomenimis, surinktais iš 102 suinteresuotųjų subjektų³³, su kuriais buvo konsultuojamasi, plataus masto dokumentų tyrimu ir ekspertų vertinimais, matyti, kad **programa ISA² kai kuriais atžvilgiais padėjo siekti joje nustatytų tikslų**. ISA² sprendimo naudotojai ir už veiksmus atsakingi subjektai, su kuriais buvo konsultuojamasi ir kurie turi daugiau žinių apie programą, paprastai mano, kad ji iš esmės padėjo siekti joje nustatytų tikslų. Apskritai iš visų suinteresuotųjų subjektų grupių, su kuriomis buvo konsultuojamasi, nacionalinių ir subnacionalinių valdžios institucijų respondentai skyrė mažiausius balus, susijusius su tuo, kaip programa padėjo siekti joje nustatytų tikslų.

Dėl **bendrujų ir konkrečių tikslų** dauguma respondentų patvirtina ir iš ištirtų dokumentų taip pat matyti, kad šie tikslai buvo pasiekti tam tikru arba dideliu mastu:

- „Nustatyti, kurti ir naudoti sąveikumo sprendimus, kuriais būtų remiamas ES politikos ir veiklos įgyvendinimas“ (bendras balų vidurkis 3,43 iš 5).

³² Žr. Komisijos geresnio reglamentavimo priemonių rinkinio [#47 priemonę](#) (nuo 2021 m. liepos mėn.).

³³ Dėl konfidencialumo ir duomenų apsaugos priežasčių vertinimo grupė paprašė už veiksmus atsakingus asmenis susisiekti su jų sprendimų naudotojais, kaip konsultacijų veiklos tarpininkais. Dėl šio dviejų etapų metodo galėjo būti gautas mažesnis atsakymų skaičius.

Programos ISA² veiksmams įvairiais būdais prisidėta prie [EIF](#)³⁴, [bendrujų skaitmeninių vartų](#)³⁵, [Atvirųjų duomenų direktyvos](#)³⁶, [e. viešųjų pirkimų](#)³⁷, [INSPIRE direktyvos](#)³⁸, [Europos statistikos sistemos](#)³⁹ ir [finansų teisėkūros procedūra priimamų aktų](#)⁴⁰ įgyvendinimo.

- „**Sudaryti palankesnes sąlygas pakartotinai naudoti sąveikumo sprendimus**“ (bendras balų vidurkis 3,43 iš 5). „[Joinup](#)“ veiksmas⁴¹, kuriems skirta to paties pavadinimo platforma, apima išsamią esamų sąveikumo sprendimų, kuriuos galima pakartotinai naudoti, apžvalgą, įskaitant prieigą prie kelių nacionalinių ir net vietos portalų. Programos ISA² tinklalapyje esančiame [interaktyviame žemėlapyje](#)⁴² parodyta, koku mastu ISA² sprendimai įgyvendinami ES. Siekiant aktyviau juos įgyvendinti ir skatinti pakartotinį naudojimą, ypač regioniniu ir vietos lygmeniu, reikėtų nuveikti daugiau.
- „**Suformuoti, išlaikyti ir skatinti holistinį požiūrį į sąveikumą ES**“ (bendras balų vidurkis 3,39 iš 5). Programa ISA² atlieka svarbų vaidmenį didinant informuotumą apie sąveikumą, nes pagal ją sukurtos bendradarbiavimo su ES šalimis struktūros (ISA² komitetas) ir remiamas **EIF įgyvendinimo** skatinimas bei stebėseną.

Programa ISA² buvo mažiau sėkminga „**kuriant veiksmingesnes, paprastesnes ir naudotojams patogias viešojo e. administravimo paslaugas, teikiamas nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis**“ (bendras balų vidurkis 3,20 iš 5). Vertinimo metu paaiškėjo, kad vis dar yra mažai žinių apie sprendimų įgyvendinimą regioniniu ir vietos lygmenimis. Be to, trūksta strateginio ir holistinio požiūrio.

Darbas su programos ISA² veiksmų grupėmis atitiko lūkesčius, susijusius su planuotu darbu ir biudžetu. Dėl nevienodų veiksmingumo rodiklių buvo sudėtinga prieiti prie išvadų apie bendrą programos išlaidų efektyvumą. Veiksmų grupėms, kurioms buvo galima taikyti išlaidų efektyvumo metodus, **išlaidos vienam galutiniam**

³⁴ https://ec.europa.eu/isa2/actions/continuously-updating-european-interoperability-strategy_en

³⁵ https://ec.europa.eu/isa2/actions/common-architecture-single-digital-gateway_en

³⁶ https://ec.europa.eu/isa2/solutions/dcat-application-profile-data-portals-europe_en

³⁷ https://ec.europa.eu/isa2/actions/simplifying-public-tenders_en

³⁸ https://ec.europa.eu/isa2/actions/elise_en

³⁹ https://ec.europa.eu/isa2/actions/sharing-statistical-services-and-solutions_en

⁴⁰ https://ec.europa.eu/isa2/actions/towards-better-financial-data-reporting_en

⁴¹ https://ec.europa.eu/isa2/actions/platform-sharing-knowledge-good-practices-and-it-solutions-public-sector_en

⁴² https://ec.europa.eu/isa2/solutions_en

naudotojui (pvz., įmonei, piliečiams ir pan.) buvo įvertintos kaip mažos. Todėl nauda yra didesnė nei išlaidos galutiniams sukurtų sprendimų pagalbos gavėjams. Tačiau naudos rizika nublinksta prieš tinkamų tvarumo priemonių nebuvimą.

Remiantis esmine sinergija ir ribotu programos ISA² veiksmų dubliavimu, galima susidaryti teigiamą vaizdą apie programos vidinį nuoseklumą. Vis dėlto pirmenybė mažesnio masto veiksmams padėtų didinti sinergiją. Įgyvendinant programą ISA² buvo užtikrintas glaudus koordinavimas su įvairiomis **kitomis atitinkamomis ES programomis, politika ir iniciatyvomis**. Tačiau tai būtų galima daryti sistemingiau.

4.2. Kaip programa ISA² padeda keisti piliečių ir įmonių gyvenimą?

Programa ISA² buvo siekiama pakeisti piliečių ir įmonių gyvenimą padedant ES viešojo administravimo institucijoms sumažinti administracinę naštą ir teikti naudotojams patogias paslaugas, visų pirma sąveikaujant su viešojo administravimo institucijomis kitose ES šalyse. Komisija ir Europos Parlamentas pripažino, kad dėl administracinės naštos visų pirma nukenčia mažosios ir vidutinės įmonės⁴³. Galutiniai naudotojai – piliečiai ir įmonės – turėtų galėti pasinaudoti bendromis, pakartotinai naudojamomis ir sąveikiomis tiesioginio aptarnavimo paslaugomis, sukurtomis geriau integravus procesus ir keičiantis duomenimis viešojo administravimo institucijų tarnybiniais kanalais Europos Sąjungoje.

Programa ISA² buvo prisidėta prie ES lygmens koordinavimo, būtino gerinant bendrą Europos viešojo administravimo institucijų sąveikumą, įskaitant su tiesioginiu aptarnavimu ir tarnybiniais kanalais susijusius sprendimus. **Dauguma respondentų patvirtino, kad vien nacionalinėmis arba subnacionalinėmis iniciatyvomis būtų pasiekta nedidelė dalis visų tikslų.** Sprendimų naudotojai, nacionalinės ir subnacionalinės viešojo administravimo institucijos bei suinteresuotieji subjektai, kurie patys atsako už programos valdymą, mano, kad **ES lygmens požiūris dėl šios priežasties būtų tinkamesnis sprendžiant su** viešojo administravimo institucijų ir paslaugų **sąveikumu susijusius uždavinius.** Programos ISA² tikslai taip pat galėtų būti pasiekti mažesnėmis sąnaudomis, palyginti su panašiomis nacionalinėmis arba

⁴³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0103>,
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0359_EN.html.

subnacionalinėmis iniciatyvomis. Tačiau, pasak daugumos respondentų iš suinteresuotųjų subjektų grupių, **kalbant apie tarpvalstybinės sąveikos sąnaudų ir administracinės naštos mažinimą**, tokie tikslai pasiekti **tik ribotu mastu**.

Sprendimo atitiktį naudotojo poreikiams dar reikia pagerinti. Tikimasi, kad šie poreikiai ir problemos bus geriau aptarti atsižvelgiant į platesniu mastu Europos viešojo administravimo institucijose įgyvendinamus ISA² sprendimus.

Apibendrinant, programa dėl savo techninio pobūdžio vargu ar davė apčiuopiamų rezultatų keičiant piliečių ir įmonių gyvenimą. Vis dėlto ji suteikė ES pridėtinės vertės. Iš vertinimo manytina, kad nauda galėtų tapti tvari toliau tobulinant kai kuriuos programos sprendimus **atvirojo kodo bendruomenėse** arba skatinant įmones kurti paslaugas naudojant nemokamus ISA² sprendimus pagal Europos Sąjungos viešąją licenciją⁴⁴.

4.3. Ar programa ISA² ir jos tikslai vis dar aktualūs?

Pradiniai poreikiai ir problemos, kuriuos buvo siekiama patenkinti ir išspręsti programa, išlieka labai aktualūs. Per COVID-19 pandemiją paaiškėjo programos ir apskritai sąveikumo iniciatyvų svarba. Per pandemiją **esami poreikiai tapo dar aktualesni**, įskaitant **poreikį koordinuotai įgyvendinti skaitmeninius sprendimus ES lygmeniu**⁴⁵.

Suinteresuotieji subjektai **skundžiasi, kad holistinis požiūris į sąveikumą skatinamas, tačiau neužtikrinamas**, ypač tais atvejais, kai kalbama apie ES politikai įgyvendinti numatytų sprendimų sąveikumą.

5. IŠVADOS IR ĮGYTA PATIRTIS

Iš vertinimo matyti, kad programos ISA² įgyvendinimo veiksmingumas iš esmės buvo **teigiamas**. Viešojo sektoriaus sąveikumas dabar yra **svarbus kaip niekada**, siekiant kurti **pridėtinę vertę piliečiams ir įmonėms**. Programa buvo įgyvendinta iš esmės taikant neprivalomą politikos programą, kuri kinta precedento neturinčiais tempais

⁴⁴ <https://eupl.eu/>

⁴⁵ Šiomis aplinkybėmis programoje ISA² buvo imtasi atsako palengvinant keitimąsi geriausia patirtimi ir pakartotinai naudojant sprendimus bendroje duomenų rinkinių saugykloje „Skaitmeninis atsakas į COVID-19“, kuri prieinama „Joinup“ platformoje.

(3.3 skirsnis). Atsižvelgiant į būsimas dideles investicijas, numatytas viešojo sektoriaus skaitmeninimui (3.4 skirsnis), reikia atidžiai išnagrinėti įgyvendinant programą ISA² įgytą patirtį ir poreikį toliau remtis jos laimėjimais.

Minėta patirtis yra svarbi tęsiant veiklą pagal skaitmeninės Europos programą⁴⁶ ir būsimai sąveikumo politikai. Tačiau negalime išleisti iš akiračio poreikio visose politikos srityse ir programose laikytis bendro požiūrio į ES viešojo sektoriaus sąveikumą.

5.1. Sąveikumo svarba įgyvendinant ES politiką

Programos ISA² veiksmams buvo sėkmingai prisidėta prie įvairios ES politikos įgyvendinimo. Didėjantis politikos sričių skaičius⁴⁷ turi reikšmingą poveikį ES viešojo sektoriaus skaitmeninei infrastruktūrai. Su konkrečiais sektoriais susijusių pasiūlymų koordinavimas, įskaitant patobulintą sąveikumo valdymą, yra labai svarbus užtikrinant sklandų įgyvendinimą ir sąveikias Europos skaitmenines viešąsias paslaugas. Net jeigu nėra jokių svarbiausių sprendimų, ES valstybės narės prašė užtikrinti didesnę **geriausios patirties, susijusios su skaitmeniniu ES politikos įgyvendinimu**, koordinavimą ir mainus. Su COVID-19 susiję sąveikumo sprendimai parodė, kad ES vis dažniau prašoma pateikti sąveikius sprendimus, kuriuos šalys gali pakartotinai naudoti arba užtikrinti sąsają su jais.

Poveikis daromas ne tik ES valstybėse narėse. Daugelio šalių regioninės ir vietos viešojo administravimo institucijos bent jau kartu atsako už skaitmeninių viešųjų paslaugų teikimą. Tai reiškia, kad joms bus naudinga **atitinkama ES politika, kurią papildo standartizuotųjų sąveikių sprendimų įgyvendinimas**.

⁴⁶ 2021 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/694, kuriuo nustatoma Skaitmeninės Europos programa ir panaikinamas Sprendimas (ES) 2015/2240 (OL L 166, 2021 5 11, p. 1).

⁴⁷ Be 3.3 skirsnyje paminėtų iniciatyvų, 2021 m. buvo pristatyti šie atitinkami pasiūlymai: Skaitmeninio žaliajo pažymėjimo reglamentas, Europos skaitmeninės tapatybės sistema ir Reglamentas, kuriuo nustatomos suderintos taisyklės dėl DI.

5.2. Pereinant nuo nuoseklaus prie strateginio požiūrio į ES viešojo sektoriaus sąveikumą

Iš vertinimo matyti, kad programa galėtų būti prisidedama prie **nuoseklaus požiūrio** į ES viešojo sektoriaus skaitmeninę pertvarką ir sąveikumą **plėtojimo, išlaikymo ir skatinimo** imantis su EIF įgyvendinimu susijusių veiksmų.

Be bendro politinio konteksto (3.2 skirsnis), Komisija neseniai priėmė komunikatą *2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis: Europos skaitmeninio dešimtmečio kelias*⁴⁸. Tame dokumente pabrėžiamas poreikis „**užtikrinti sąveikumą** visais valdžios ir viešųjų paslaugų lygmenimis“. Kartu su Berlyno deklaracija už e. valdžios politiką ES valstybėse narėse atsakingi ministrai atkreipė dėmesį į sąveikumo svarbą taip pat ir skaitmeniniam suverenumui bei į tai, kad sąveikumas yra būtina sąlyga vertybėmis pagrįstam skaitmeninimui.

Ateityje reikėtų atidžiai įvertinti įvairias galimybes, siekiant išspręsti likusius klausimus, atsižvelgiant į toliau suinteresuotųjų subjektų įvardytus poreikius.

- **Patikimesnio sąveikumo valdymo**, kuriame dalyvautų ES šalys ir regioninės bei vietos viešojo administravimo institucijos, poreikis.
- **Parengtos ES skaitmeninės politikos** poreikis.
- **Struktūrizuoto ir aktyvaus bendradarbiavimo** ir keitimosi geriausia patirtimi tarp visų lygmenų ES viešojo administravimo institucijų (nacionalinių, regioninių, vietos), dalyvaujančių kuriant skaitmenines viešąsias paslaugas, poreikis.
- **Strateginio ir bendradarbiavimu grindžiamo sąveikumo planavimo** įvairiose politikos programose ir finansavimo iniciatyvų, siekiant koordinuoti investicijas į naudotojų poreikiais pagrįstus **pagrindinius brandžius sprendimus**, poreikis.
- **Sisteminių ryšių su Europos standartizacijos darbu ir didesniu informuotumu viešajame sektoriuje visais pagrindinių standartų lygmenimis**, remiant dvejopą skaitmeninę / žaliąją pertvarką, poreikis.
- **Sėkmingų sprendimų skatinimo** ir nuolatinio informuotumo apie sąveikumą didinimo poreikis.

⁴⁸ 2021 m. kovo 9 d. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2030 m. skaitmeninės politikos kelrodis: Europos skaitmeninio dešimtmečio kelias“, COM(2021) 118 *final*.

5.3. **Brandžių ir naudotojams patogių sąveikumo sprendimų plėtojimas ir įgyvendinimas**

Iš vertinimo matyti, kad programa buvo naudinga **nustatant, kuriant ir eksploatuojant sąveikumo sprendimus** ir skatinant jų pakartotinį naudojimą. Siekiant stiprinti šią veiklą ir užtikrinti jos tvarumą, reikėtų atidžiai įvertinti kai kuriuos konkrečius veiksmus:

- **Daugiau dėmesio skirti mažesnių pagrindinių brandžių sprendimų plėtojimui**, nuolat juos tobulinant ir skatinant jų įgyvendinimą. Koncentracija į esminius prioritetus ir naudotojų poreikius taip pat galėtų prisidėti prie didesnio naudotojų pasitenkinimo.
- **Numatyti „vieno langelio“ principu pagrįstą prieigą prie brandžių sąveikumo sprendimų** siekiant padėti integruoti juos į esamą sąveikumo sistemą, suteikti esamiems sprendimams daugiau matomumo ir paskatinti jų įgyvendinimą **regioniniu ir vietos** lygmenimis, įskaitant ES valstybių narių paramą.
- **Pagerinti esamų sprendimų kokybę**, šiuo tikslu geriau įvertinant naudotojų poreikius ir įtraukiant naudotojus į jų kūrimo procesą.
- **Remti eksperimentus ir inovacijas** sukuriant gyvybingą sprendimų kūrimo procesą ir išnaudojant inovacijų viešųjų pirkimų procedūrą kartu su sprendimų testavimo bandomąja aplinka bei geresnės grįžtamosios informacijos gavimu.
- **Skatinti bendradarbiavimą su atvirojo šaltinio bendruomenėmis** siekiant tvaraus ir atviro esamų ir būsimų sprendimų tobulinimo.

6. **TOLESNI VEIKSMAI**

Įgyvendindama skaitmeninės Europos programą ir kurdama būsimą sąveikumo politiką, Komisija ypatingą dėmesį skirs pirmiau išvardytoms išvadoms ir rekomendacijoms. Ji išanalizuos šias išvadas ir rekomendacijas, kad įvertintų, ar iškelti klausimai yra tikri, ir juos išspręstų glaudžiai bendradarbiaudama su ES valstybėmis narėmis.